

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITJA

Leto XIII.

Litija, september 1972

Številka 9

Slavnostno zasedanje delavskega sveta

Dan pred tovarniškim praznikom v petek, 8. septembra, je bila slavnostna seja delavskega sveta, na katero so bili povabljene tudi člani drugih samoupravnih orga-

celotnega kolektiva in rezultati tega so res zavidanja vredni.

Celotni dohodek smo dosegli letos po podatkih

ostalimi podjetji slovenske tekstilne industrije na prvem mestu.

Prav tako smo povečali tudi neto osebni dohodek v masi za 41 % in smo po odstotni rasti na drugem mestu.

Poprečni izplačani osebni dohodek je lani ob polletju znašal 1257,62 letos pa 1685,32 din. Povečanje znaša kar 36 %.

Omenim naj, da smo v tem letu zelo povečali tudi naš izvoz. Ta je ob koncu meseca avgusta dosegel že 13.451.262,95 din. S tem smo že sedaj presegli nivo lanskega celoletnega izvoza, ki je znašal 12.246.318,45 din.

Poleg res uspešnega poslovanja v tem letu moram poudariti, da je bilo delo naših samoupravnih organov dobro. V tem času smo podpisali samoupravni sporazum, obravnavali nove investicije, uspešnost poslovanja in naš bodoči razvoj. Ravno tako smo že v precejšnji

Predsednik Delavskega sveta tov. Tone Pavliha je sedemnajstim članom kolektiva izročil spominske ure. Na sliki: uro sprejema tov. Ivo Češek

nov in predstavniki družbeno političnih organizacij v podjetju. Slavnostnega zasedanja sta se udeležila tudi predsednik Občinske skupščine Stane Volk in predsednik Občinskega sindikalnega sveta Slavko Pungerčar. Slavnostni govor je imel tov. Tone Pavliha, predsednik delavskega sveta:

iz polletnega obračuna 89.230.169 din, lani v enakem obdobju 63.336.740 dinarjev.

Povečanje znaša 41 % in s tem porastom smo po primerjavi podatkov z

Člani delavskega sveta med slavnostnim zasedanjem

Spoštovani!

Dovolite mi, da vam in vsem članom kolektiva čestitam za naš tovarniški praznik. Lani smo ta praznik in 85. letnico podjetja ter zaključitev modernizacije podjetja praznovali bolj slovesno. Vendar skromnejše praznovanje danes ne pomeni, da v minulemu letu dni nismo zadosti uspešno poslovali, nasprotno podatki in analize kažejo o velikem prizadevanju

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Albin Ankon, Martina Kralj, Gusti Cvetežar, Vinko Keržan, Milan Majcen in Branko Bizjak (odgovorni urednik). List dobijo člani kolektiva in upokojenci brezplačno. Tisk in klišaji: Gorenjski tisk, Kranj

Na slavnostnem zasedanju je spregovoril tudi Stane Volk, predsednik Občinske skupščine Litija, na levi sedi glavni direktor tov. Jože Mirtič

meri dopolnili ter uskladili naše samoupravne in upravne akte s sprejetimi ustavnimi dopolnili.

Ravno na tem področju nas čaka še veliko dela. Upam pa, da ga bomo tudi v prihodnje uspešno opravili.

Kolektivu sta za dosežene uspehe čestitala tudi predsednik občine in predsednik občinskega sindikata. Ob enem sta zaželela, da bi podjetje tudi še naprej tako uspešno poslovalo, kot je doslej.

Predsednik delavskega sveta je nato sedemnajstim članom kolektiva, ki so letos dvajseto leto zaposleni v podjetju, izročil spominske ure. Prejeli so jih:

Carman Marija, Jelnikar Ana, Juvančič Ana, Koprivnikar Marija, Povirk Jožefa, Razpotnik Marija, Simončič Marija, Vozel Ana, Bizjak Leon, Češek Ivo, Dolinšek

Mirko, Jančič Jože, Komotar Karel, Lapajne Franc, Podjed Milan, Primožič Darko, Tomažič Ivo.

SPOŠTOVANI SODELAVCI!

Občinski odbor Rdečega križa Litija organizira krvodajalsko akcijo, ki bo 12., 13. in 14. 10. 1972, v Zdravstvenem domu Litija. Prijave bomo zbirali do 25. septembra 1972, v vseh mojstrskih pisarnah. Vse člane kolektiva, ki so pripravljeni darovati svojo križ za sočloveka in rešiti življenje, navrošamo, da akcijo podprejo. Ne pozabite! VAŠA KRI REŠUJE ŽIVLJENJA!

In vrisk je odmeval po dvorani

Ob lanskem slovesnem praznovanju 85. obletnice podjetja smo upokojenecem obljubili, da se jih bomo spomnili vsako leto ob tovarniškem prazniku.

lo je kosilo in nato zabava. Za dobro voljo je poskrbel ansambel Veseli Zasavci iz Zagorja.

»Upokojeni fabričani« so se kaj hitro razživali.

prijatelja, si verjetno imata kaj povedati!

Več upokojencev je tudi želelo, da si be prihodnje leto zopet srečali, da podjetje ne bi nanje čisto pozabilo. Vsi upokojenec dobijo redno tudi Predilnica, predsednik sindikalne podružnice jih je povabil k sodelovanju, da bi sami kaj napisali o svojem življenju.

V dvorani na Stavbah so se zbrali naši upokojenec

Predsednik Sindikalne podružnice Predilnice Litija tov. Vojko Bizjak je pozdravil upokojene člane kolektiva

Letošnje srečanje je bilo v četrtek sedmega septembra v sindikalni dvorani na Stavbah. Točno štiristo nekdanjih članov kolektiva je prejelo vabila, na Stavbah se jih je zbralo preko dvesto. Pozdravil jih je predsednik sindikalne podružnice Predilnice Litija tov. Vojko Bizjak. Kratko jim je orisal položaj podjetja, h kateremu so tudi oni doprinesli svoj delež. Sledi-

Za trenutek so mnogi pozabili na vsakdanje tegobe in se poveselili z nekdanjimi sodelavci. Stiski rok in povpraševanje, kje je ta ali oni, ki ga ni bilo videti — je še živ ali ga že krije ruša. Kako pa ti, pa še tako »fejst«, so bile besede in misli, ki smo jih na tem srečanju največkrat slišali. Če se po več letih ali pa tudi samo po enem srečata dva

Za dobro voljo ni skrbel samo ansambel, ampak tudi upokojenec. Zapel je tov. Robič

Predilnica Litija v okviru slovenske tekstilne industrije

Tekstilna industrija Slovenije je že pred drugo svetovno vojno bila pomemben faktor slovenskega gospodarstva in je bila v okviru vseh vej industrije na prvem mestu. Po drugi svetovni vojni pa je prav tekstilna industrija nosila večji del bremen pri izgradnji in obnovi celotnega gospodarstva Slovenije in tudi Jugoslavije.

V povojnem obdobju, predvsem pa v zadnjih letih se tekstilna industrija vzporedno z razvojem ostale industrije naglo razvija. Tako imamo močno razvito bombažno smer, volnarsko, pletilsko in konfekcijsko.

V bombažni industriji je bilo leta 1970 skupno zaposlenih 17.183 delavcev s skupnim celotnim dohodkom 145 milijard S din, v volnarski industriji 3.276 delavcev s skupnim dohodkom 30,5 milijarde in pletilski industriji 3.313 delavcev s 25 milijardami celotnega dohodka. Torej so te tri veje tekstilne industrije v Sloveniji v letu 1970 skupno zaposlovale 23.500 delavcev s skupnim celotnim dohodkom 190 milijard S din. V letu 1971 se delovna sila celo nekoliko zniža, vendar celotni dohodek se poveča na 255 milijard, v letu 1972 se delovna sila minimalno povečuje, toda celotni dohodek bo že 320 milijard S din. Če bi upoštevali še industrijo težke in lahke konfekcije, bi se te številke znatno dvignile, kar dokazuje da je, za nacionalno slovensko gospodarstvo tekstilna industrija zelo pomembna: tako glede velike zaposlitve in to predvsem ženske delovne sile, kakor tudi po ustvarjanju narodnega dohodka in družbene akumulacije.

In sedaj pogledimo in skušajmo primerjati našo predilnico z bombažno tekstilno industrijo Slovenije.

1. Zaposlovanje nove delovne sile je od leta 1970 dalje bilo v predilnici znatno hitrejšo kot poprečje tekstilne industrije in sicer v letu 1971 za 11,5%, v letu 1972 pa za 3,5%, kar pomeni, da smo po delovni sili predstavljali v letu 1970 5,2% od skupne delovne sile, v letu 1971 5,8% in v 1972. letu je udeležba delovne sile predstavljala že 6 odstotkov.

2. Primerjava celotnega dohodka pa pokaže še ugodnejšo sliko. V letu 1971 smo imeli za 6% večji celotni dohodek od doseženega poprečja bombažne industrije, v letošnjem letu pa celo predvidevamo da bo 10% večji. Tudi procent udeležbe celotnega dohodka predilnice je večji od procenta delovne sile, kar pomeni, da ustvarjamo več narodnega dohodka na zaposlenega kot v poprečju slovenske tekstilne industrije.

3. Zaloge gotovih izdelkov so tudi eden pomembnih faktorjev uspešnosti poslovanja. Saj vemo, da ima proizvodnja svoj namen in cilj, da se proda na tržišču, ter da prodani proizvod dobijo tudi vnovčeno realizacijo. Če primerjamo zaloge v letu 1970, potem bomo ugotovili, da so le te predstavljale le 1,4% od vseh zalog bombažne grupe. V letu 1971 že samo 1,3% in v letu 1972 predvidevamo, da bodo ostale na lanskem nivoju. Tako majhne zaloge gotovih izdelkov zadnjih let, so nam omogočale sproščanje finančnih sredstev za nabavo surovin in reprodukcijskega materiala, kakor tudi za hitrejšo investiranje v modernizacijo tovarne.

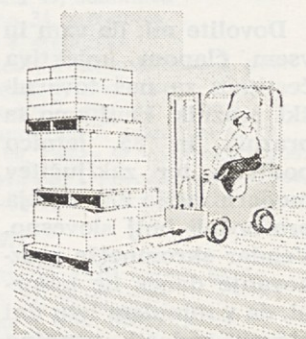
4. Še ena kategorija uspešnosti podjetja, predvsem v zadnjem času, ko se borimo v celotnem gospodarstvu z nelikvidnostjo, je obveznost do dobaviteljev oz. dolgovi za kupljene surovine in ostale materiale. Tu smo dosegli velik napredek, kar se vidi iz naslednjih podatkov: v letu 1971 680 milijonov S din, v letu 1972 pa samo še 400 milijonov S din. V primerjavi z bombažno grupo tekstilne industrije Slovenije pa smo imeli v letu 1970 za 6,3%, v 1971. letu za 3,7% in v letu 1972 samo za 3% obveznosti od celokupne tekstilne indu-

strije. To pomeni, da smo naše dolgove v zadnjih letih veliko hitreje zmanjševali kot v poprečju ostala tekstilna industrija.

V tem prispevku sem omenil le štiri kategorije: delovno silo, celotni dohodek, obveznosti do dobaviteljev in zaloge. Ti podatki tudi že delno opredeljujejo poslovni uspeh podjetja. Namen primerjave s tekstilno industrijo Slovenije pa je bil, da vidimo, kje smo v okviru slovenske tekstilne industrije, ali stagniramo ali napredujemo. Iz navedenih podatkov vidimo, da hitro napredujemo in da znatno hitreje od celotne tekstilne industrije. Zato je naša naloga, da tudi v bodoče dosegamo takšne poslovne učinke in ne dovolimo, da bi stagnirali v našem razvoju, to pa je naloga celotnega kolektiva, vseh služb od organiziranosti podjetja do visoke produktivnosti in dobre poslovne politike.

Poleg omenjenih faktorjev uspešnosti podjetja pa je še mnogo drugih: rentabilnost, ekonomičnost investicije, produktivnost, višina OD, obračanje finančnega kapitala, stroški itd., vendar o tem morda kdaj drugič.

Jože Mirtič

ne bo šlo ....

Novosti iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja

V Uradnem listu SFRJ št. 35/72 z dne 6. 7. 1972 je izšel nov zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju — zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Od prejšnjih dveh zakonov — temeljnem zakonu o pokojninskem zavarovanju in temeljnem zakonu o invalidskem zavarovanju — je nastal omenjeni nov zakon. Iz njega povzemamo najvažnejše določbe, ki bodo gotovo zanimale člane našega kolektiva, zlasti one, ki so na tem, da vstopijo v pokoj. Verjetno pa so že vsaj delno seznanjeni z novim zakonom, ki je le okvirni in bomo morali počakati še na republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, statut Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja in druge izvršilne predpise. Omenjeni novi zakon velja že dober mesec, o njem je bilo v dnevnem in strokovnem časopisu že več govora oz. pisanja, v našem kolektivu pa nismo kaj več govorili. Novi zakon je stopil v veljavo dne 14. julija 1972, pravice iz tega zakona pa se bodo lahko uveljavljale s 1. 1. 1973. S tem dnevem nehajo veljati vsi zvezni predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki so bili v veljavi do tega dne. Pri tem moramo takoj opozoriti, da novi temeljni zakon določa, da se bodo uporabljali prejšnji predpisi glede določenih zadev tudi po 1. 1. 1973, dokler ne bodo usklajeni družbeni dogovori.

Dalje je treba poudariti, da novi zakon določa (člen 68), da se o zahtevah za uveljavitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter zahtevah za ugotovitev pokojninske dobe v postopku pred uveljavitvijo pravic, ki so bile vložene do 31. 12. 1972, odloča po predpisih o pridobivanju in določanju pravic ter izračunanju pokojninske dobe, ki so bili v veljavi do tega dne, t. j. do 31. 12. 1972. Dalje je (člen 69) določeno, da osebe, ki so do 31. 12. 1972 izpolnile pogoje za pridobitev pravic do starostne, družinske ali invalidske pokojnine po predpisih, ki so veljali do omenjenega dne, pa do tega dne niso vložile zahtev, lahko uveljavljajo pravice po določbah omenjenih predpisov, ki urejajo pridobitev pokojnine, če vložijo zahteve do 31. 12. 1973, torej lahko le one osebe (zavarovanci), ki so izpolnile pogoje za priznanje pokojnine po dosedanjih (starih) predpisih do 31. 12. 1972, vložijo zahteve za priznanje pokojnine še do konca leta 1973 in bodo seveda upokojeni po prejšnjih predpisih.

Zlasti bo še zanimalo zavarovance kako je s predčasno upokojitvijo. V našem podjetju gredo žene v pokoj večji del predčasno, to se pravi, še pred izpolnitvijo 55 let starosti in 35 let delovne dobe. Razumljivo je to, ker nastopa izčrpanost zaradi različnih vzrokov (nočno delo, težavnost dela, matere z otroki itd.). Nekatere gredo že preje kot invalide, nekatere pa, ki imajo pogoje, pa gredo kot udeležence NOV prej v pokoj. Predčasno so šle v pokoj s tridesetimi leti pokojninske in petdesetimi leti starostne dobe. Moški pa so šli nekateri tudi s 35 let pokojninske in 55 let starosti.

Tudi po novem temeljnem zakonu lahko zavarovanci do konca leta 1973 uveljavijo pravico do starostne pokojnine preden dopolnijo starost 60 let moški, 55 let ženske,

ko dopolnijo najmanj 35 let pokojninske in 55 let starost (moški) in najmanj 30 let pokojninske in 50 let starost (ženske). Tem zavarovancem oz. upokojencem se pokojnina odmerja glede na pokojninsko dobo prav tako kot preje zmanjša za 1,33 % za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj pred dopolnitvijo predpisane starosti (60 oz. 55 let). Novi zakon nadalje dopušča možnost, da posamezne skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja za svoje območje uvedejo možnost predčasnega odhoda v pokoj po posebnih pogojih. To pa nam še ni znano oz. še ni urejeno in določeno katera skupnost (republika) bo to sprejela.

Kako se pridobi starostna pokojnina po novih predpisih?

Pravico do starostne pokojnine pridobi zavarovavec oz. zavarovanka, ko dopolni 60 let oz. 55 let in pokojninsko dobo 20 let. Zavarovavec oz. zavarovanka, ki nima dopolnjene pokojninske dobe 20 let, pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 65 let oz. 60 let in najmanj 15 let zavarovalne dobe, po pogoju, da je del te dobe dopolnjen v določenem razdobju (gostota zavarovalne dobe). Zavarovavec oz. zavarovanka, ki dopolni pokojninsko dobo 40 let oz. 35 let pridobi pravico do starostne pokojnine ne glede na svojo starost.

Starostna pokojnina se odmerja od pokojninske osnove. Pokojninska osnova je mesečno poprečje osebnih dohodkov, ki jih je zavarovavec dobil za svoje tekoče in minulo delo v zadnjih desetih letih zavarovanja pred uveljavitvijo pravic do pokojnine ali v katerikoli zaporednih desetih letih zavarovanja po zavarovančevi izbiri. Z družbenim dogovorom je lahko določeno tudi drugo časovno obdobje iz katerega se vzamejo osebni dohodki za izračun pokojninske osno-

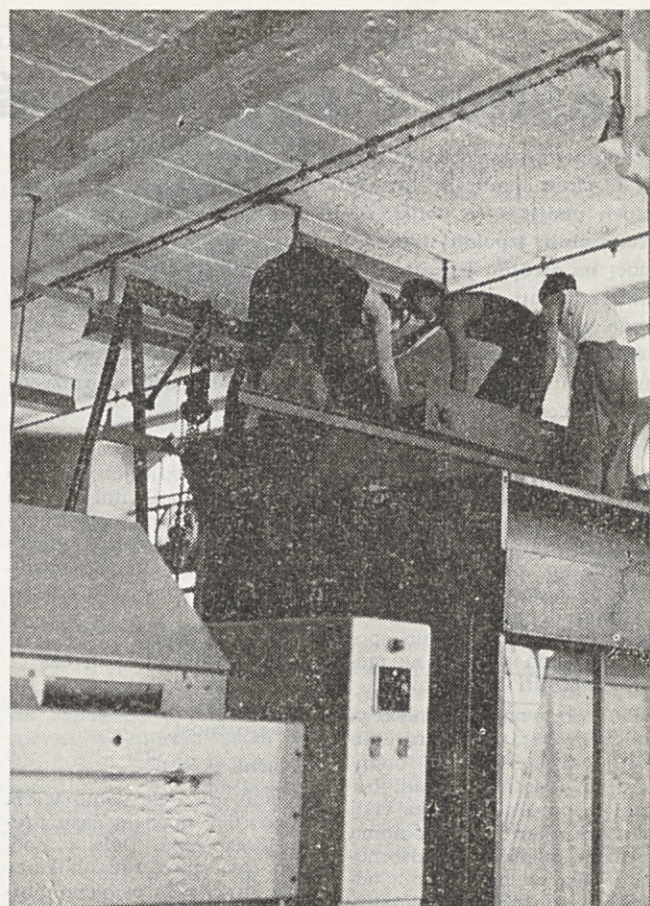
ve. Za leto zavarovanja, iz katerega se vzamejo osebni dohodki za izračun pokojninske osnove, se vzame koledarsko leto, v katerem je dobil zavarovavec osebni dohodek oz. nadomestilo osebnega dohodka najmanj za 6 mesecev zavarovalne dobe. Osebni dohodki iz prejšnjih let zavarovanja se valorizirajo, kot so se tudi sedaj, vendar bo družbeni dogovor določal, iz katerega koledarskega leta se vzame poprečje osebnih dohodkov za valoriziranje osebnih dohodkov iz prejšnjih let. Dokler ne bo sklenjen družbeni dogovor, se osebni dohodki iz prejšnjih let valorizirajo glede na raven poprečja osebnih dohodkov iz koledarskega leta, ki mu sledi zadnje leto zavarovanja, iz katerega je bil vzet osebni dohodek za izračun pokojninske osnove.

Za izračun pokojninske osnove se po novem zakonu vzamejo osebni dohodki, doseženi od 1. 1. 1966 dalje, zato pri pokojninah, ki bodo uveljavljene leta 1973, 1974 in 1975 ne bo še možno vzeti poprečje zadnjih desetih let zavarovanja.

V prihodnje bo treba obdelati še v glasilu pogoje za pridobitev invalidske pokojnine, družinske pokojnine, za borce NOV itd., ki se pa ne razlikujejo veliko od dosedanjih predpisov. Kot smo pa že uvodoma omenili, bodo izšli še republiški predpisi, ki bodo podrobneje urejevali zadeve iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja po republikah pa bodo morale sodelovati med seboj in s samoupravnimi sporazumi urejati vprašanja, ki so pomembna za uveljavljanje pravic zavarovancem ter druga vprašanja, ki imajo skupni pomen. Sodelovanje bo potrebno tudi v zvezi z izvajanjem mednarodnih sporazumov o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in pristojnimi državnimi organi, sindikati itd.

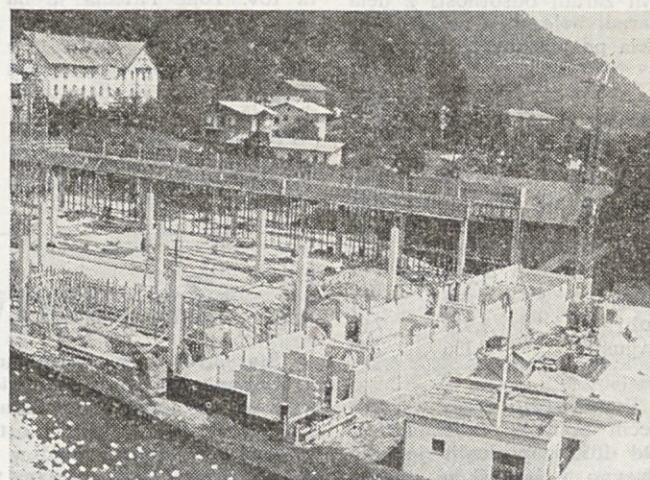
Republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in statut skupnosti pokojninskega zavarovanja, katerih osnutke imamo, bi bilo potrebno nujno obravnati v delovnih organizacijah, kajti stvari še niso sprejete in nekatere izdelane tudi v variantah. V skupnosti bodo zavarovanci neposredno in po organih skupnosti urejali zadeve iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in upravljali s sredstvi. Imeli bodo možnost vpliva na politiko in sklepe bodoče skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Torej ne gre za samo prenašanje pravic o odločanju iz zveze na republiko, ampak gre za važen korak v nadaljnjem razvoju samoupravljanja.

A. A.

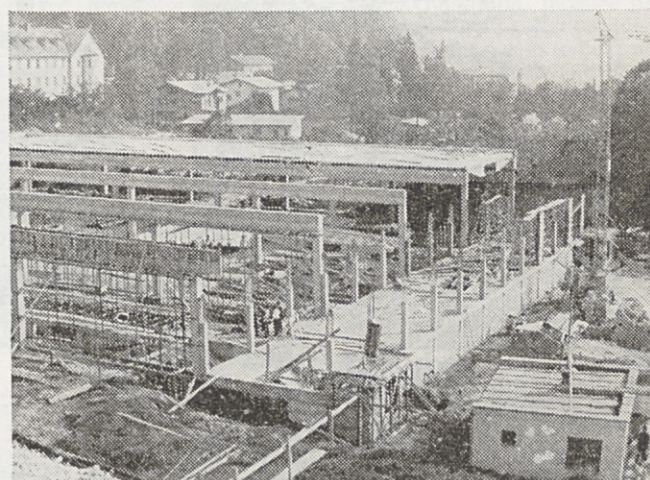

Novi stroji prihajajo na svoje mesto. Na sliki je montaža drugega Hergeth mikalnika v našem podjetju

Naša novogradnja

Hala je že začela dobivati prve oblike, GP Beton se trudi, da bi ujelo zastavljeni plan

Tudi ta posnetek je napravljen iz istega mesta, a nekoliko kasneje — lepo se vidi, kako dela napredujejo — pred zimo mora biti hala pokrita

Z ZADNJE SEJE DELAVSKEGA SVETA

Zakaj visok bolniški stalež

Po obravnavi poročila o doseženi proizvodnji v tekočem letu je direktor podjetja tov. Mirtič Jože povdaril, da bi bil uspeh podjetja še boljši, če bi znali odpraviti ozko grlo v proizvodnji, izpolniti norme in hitreje priučiti nove delovne moči na strojih. Kljub tem pomanjkljivostim smo z doseženimi rezultati zadovoljni, ker vemo, da je potreben čas, da bodo odpravljene motnje na novih strojih. Prehajamo v drugo fazo obnove podjetja, kjer bo mehanizacija v transportu in delovnih postopkih odpravila težja fizična dela v proizvodnem procesu.

Nadmojster v predilnici tov. Lojze Pavliha je v razpravi povedal, da so v predilnici velike težave zaradi visokega bolniškega staleža in zato morajo zaposleni zaradi večje odsotnosti več delati, posebno če ni snemalk. Delavke z manjšo delovno sposobnostjo pa mojstri ne morejo zaposliti na strojih.

Pri obravnavi bolniškega staleža večkrat porodnice in dojljke prištevamo k bolnikom in odsotnost zaradi bolezni in porodnic dosega višji odstotek, kar je popolnoma naravno. Podatek o odsotnosti z dela po posameznih oddelkih sem dobil pri statistični službi.

Po posameznih oddelkih znaša bolniški stalež do 11%. Manjši je v oddelkih, kjer so zaposleni moški. Tako znaša odsotnost zaradi bolezni v čistilnici le 4,4%.

Po dejansko izplačanih dnevih zaradi odsotnosti z dela zaradi bolezni je odsotnost z dela po posameznih mesecih:

Mesec	izgub. dni	% bolniške
januar	2.116	8,00
februar	2.572	10,10
marec	2.276	8,59
april	2.063	7,93
maj	1.853	6,71
junij	1.850	6,71
julij	1.910	7,00
avgust	2.136	7,43

V povprečju znaša v 8 mesecih bolniški stalež 7,80%. Od 1050 zaposlenih je bilo dnevno v bolniškem staležu 82 oseb.

Do 30 dni bolniškega staleža (plača podjetja) je bilo 10.480 izgubljenih dni, nad 30 dni je bilo v 8 mesecih izgubljenih 6.296 dni (plača socialno zavarovanje). Na odsotnost z dela vpliva več vrovov in to:

- nočno delo
- prehrana, delovni čas
- delovni pogoji
- manjša ali večja socialna ogroženost.

Nočno delo

Vemo, da dela samo v SR Sloveniji v nočnem času preko 18.000 žena. Delo v nočnem času povečuje obolenja čutil in povroča psihične motnje. V podjetju je veliko dobre volje, da se nočno delo ukine. Ukinitev nočnega dela je v odvisnosti od predhodnih ukrepov, ki bi jih morali podvzeti družbeni organi.

Prehrana

Predsednik delavskega sveta tov. Tone Pavliha je na zadnji seji DS povdaril:

»Zadnji čas je, da vsi preidemo od govorjenj o toplem obroku k dejanju. Sem zato, da pričemo delati.«

Prepričan sem, da smo prav vsi za uvedbo toplega obroka. Težave povzroča samo ugan-

ka, kako organizirati tople obroke in istočasno ne zmanjšati proizvodnje.

Odmori

Na DS so bile pripombe, da odmori niso načrtni in je zato težko te nenačrtne odmore planirati in nadzirati. Kaj pravi o odmorih direktor proizvodnega sektorja tov. Brane Peterca?

»Odločno sem za uvedbo polurnega načrtnega odmora v proizvodnji. Iz analiz strokovnjakov s področja fiziologije je razvidno, da delovna storilnost po četrti uri pada, nasprotno pa se po odmerjenem odmoru celo dvigne.«

Predice so večkrat pripomnile, da bi bilo v primeru ustavitve strojev več pretrgov. Zaradi tako treznih pogledov vodilnega kadra v podjetju bomo tudi pri načrtovanju odmorov izbirali najboljše rešitve.

Manjša ali večja socialna ogroženost

Pri obravnavi odsotnosti zaradi bolezni je razvidno, da zelo malo koristijo bolniški staleži zaposleni, ki so edini hranilci družine. Pri teh zaposlenih je celo težnja, da koristijo redni dopust namesto bolniškega staleža.

V podjetju imamo obratno ambulanto, ki jo uspešno vodi obratni zdravnik dr. Lebing. Tedensko opravlja preventivne zdravniške preglede. V prvem polletju so bili zaključni preventivni pregledi zaposlenih v sukalnici, v drugem polletju so predvideni pregledi za zaposlene v predilnici.

Lesjak Franc

Nova pridobitev: kemijski laboratorij

Novi kemijski laboratorij

Predilnica Litija je imela doslej laboratorij, kjer smo opravljali meritve fizikalnih lastnosti vhodnih surovin, ter meritve in analize, ki so potrebne za spremljanje tehnoloških procesov predenja bombaža, viskozne, sintetične in melanz preje. Vse te meritve so fizikalne, ker pri teh procesih ni kemijskih sprememb. V predilniškem laboratoriju delamo tudi analize preje in sukanje preje t. j. končnih izdelkov za naše kupce. Razne kemijske analize npr. določitev vrste vlaken, dekompozicija vzorcev preje, barvanje preje ali vlaken, pa smo opravljali v neustreznih prostorih t. j. na hodniku pred sanitarijami ali pa kar v fizikalnem laboratoriju. S takim delom v neustreznih prostorih, kjer je bilo slabo prezračevanje in premalo zaprtih prostorov za kemikalije, je obstajala nevarnost poškodb.

V začetku leta 1972 smo začeli graditi nov kemijski laboratorij. Prostor zanj smo dobili v zadnjem delu hodnika v II. nadstropju novega prizidka. Urejeno je bilo vprašanje prezračevanja, gretja in tudi oddaljenost od fizikalnega laboratorija je minimalna. Vso opremo smo izdelali v glavnem doma v mehanični in mizarjski delavnici, priprave za delo laboratorija pa smo nabavili pri Kemoservisu v Ljubljani.

Nov zakon določa obvezno atestiranje vseh surovin iz uvoza. Do sedaj so opravljale ta dela razne kontrolne službe in instituti (Jugospekt, Ljubljana; Tekstilni institut v Ljubljani ali Beogradu). Lahko pa so opravila atestiranje tudi podjetja, ki so že imela urejene kompletne laboratorije t. j. fizikalne in kemijske. Ker smo v tem letu opremili kemijski labo-

ratorij, pri katerem rekubliški inšpektor ni našel nobenih pomanjkljivosti in ga je potrdil brez pripomb, bomo lahko v prihodnosti z registracijo razširili našo dejavnost tudi na atestiranje surovin iz uvoza. Če pomislimo, da nam instituti zaračunavajo za analize 0,6% od vrednosti surovin, potem je postavitve kemijskega laboratorija in opravljanje te dejavnosti ekonomsko utemeljena.

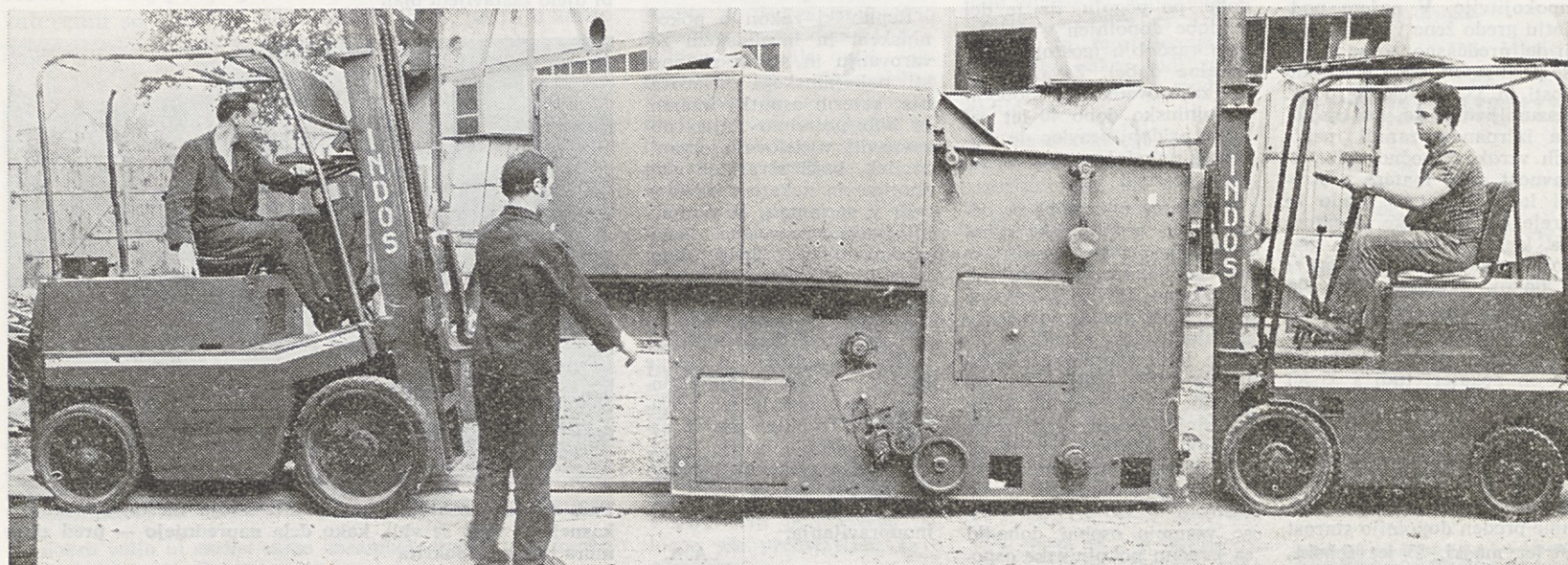
Kemijski laboratorij pa ima perspektivo v prihodnosti tudi v drugih pogledih. Opravljali bomo razne kemijsko-tehnološke analize, če bo podjetje osvojilo mercerizacijo preje, beljenje, barvanje, bavljanje ali še kak drugačen kemijski proces.

Z novim laboratorijem in s samostojnim atestiranjem smo dosegli zmanjšanje stroškov pri surovinah.

Ing. Pavel Koprivnikar

Za rezervne dele?

Star stroj se je moral umakniti novemu. Takole naši remontni in transportni delavci odpeljejo težak tovor. Stroj, ki še ni popolnoma izstrošen, služi za rezervne dele in tako podaljša ostalim delovno in življenjsko dobo. Najstarejši stroji v podjetju so še vedno mikalniki izpred prve svetovne vojne — na »upokojitev« jih čaka samo še sedem.

Težave tudi na vrhu

Precej problemov so delavci že sprožili na tej strani. Tu ima praktično vsakdo možnost, da pove tisto, kar je dobro in kar ni prav. Ker so doslej na naše vprašanje odgovarjali v glavnem delavci iz neposredne proizvodnje, smo se odločili, da zastavimo nekatera vprašanja štirim vodilnim delavcem. Tokrat boste lahko prebrali o delu v proizvodnji, komerciali, računovodstvu in splošnem sektorju.

TONE PAVLIHA komercialni direktor je prišel v podjetje pred desetimi leti. Pogovor je velikokrat prekinil telefon. Naši poslovni partnerji so največkrat spraševali, kako je z dobavo preje.

»Največje povpraševanje na domačem trgu in v izvozu je za bombažno, kardirano in česano prejo. Toda tudi naročila sintetične preje so večja od naših zmogljivosti.

— In kako potem odjemalci skrite naročene količine?

»To opravljamo od kupca do kupca posamezno. Višina potrjenega naročila je odvisna na predvsem od izpolnjeva-

»Mislim, da je samoupravljanje pri nas doseglo precej visoko stopnjo, tako po kvaliteti, kot po obsežnosti celotnega dela. Poleg obravnavanja problematike poslovanja, investicij, programiranja in razširjene reprodukcije, smo veliko pozornosti posvetili tudi položaju našega delavca in njegovemu družbenemu standardu. Tudi na tem področju smo dosegli dobre uspehe. Moram pa poudariti, da bo treba čimprej poživiti delo komisij samoupravnih organov. Ker so bile te komisije postavljene kot strokovna pomoč samoupravnim organom, bi morale svojo funkcijo res dosledno izvrševati. To pa ni bilo storjeno in je zato prišlo pri delu samoupravnih organov do manjših zastojev ter nekaj sprejetih sklepov sploh še ni bilo uresničenih. Med temi naj na prvem mestu omenim organiziranje toplega obroka v proizvodnih oddelkih, oz. v celotnem podjetju.

KOROŠEC BETI — direktor finančnega sektorja je prišla v računovodstvo pred 26 leti.

»V stari Jugoslaviji mi bilo v predilnici knjigovodstva, ker je vse delo opravljala centrala. Po osvoboditvi smo bili nekaj časa podjetje, ki je spadalo pod Beograd, potem so se predpisi spreminjali in na njihovi osnovi se je vsakokrat formiralo tudi knjigovodstvo.«

— Ali hitro menjavanje predpisov otežkoča delo?

»Prav gotovo. Predno gre en predpis popolnoma v življenje, že pride nov. Obračunske dobe imamo sedaj vsake 3 mesece, potem moramo pripraviti polletni periodični, 9-mesečni periodični obračun in ob koncu leta zaključni račun.«

— Dobro poznate računovodstvo, kako lahko v nekaterih podjetjih pride do takšnih poneverb?

»Vzrokov je več. Ni prave oz. sprotne kontrole, enkrat letno je premalo. Večje poneverbe mora organizirati skupina ljudi.«

— Nobena skrivnost ni, da je danes težko dobiti kadre, predvsem za računovodstvo, kje so vzroki?

Tu je večno garanje. Saj vsi delamo, toda pri nas ni delo nikoli opravljeno. 20. v mesecu končaš za pretekli mesec. Včasih je bilo manj oblik plačevanja, danes se rojevajo nove in nove. Tudi obseg naše proizvodnje se je grozovito povečal. Ogromna je razlika med današnjim dnem in letom 1945. Mislim pa, da nismo sorazmerno s proizvodnjo povečali števila zaposlenih v ostalih oddelkih.

Administrativnega kadra je premalo, v drugih oddelkih imajo enake težave. Pri nas imamo veliko prostorsko stisko. V pisarnah, ki so bile zgrajene za dva uslužbenca, se danes stiskajo 4 in velikokrat motijo z delom sodelavca.

Med sektorji ni prave koordinacije, saj so pisarne razdrobljene na različnih mestih. Ker niso urejeni delovni pogoji, tudi kadri, ki jih imamo ne morejo tako delati, kot bi lahko.«

— Kakšno šolo naj bi imeli kadri, ki bi jih sprejeli v naše računovodstvo?

»Najbolj idealni so s srednje ekonomsko šolo, zaželena pa je tudi srednja tekstilna šola.«

— Gotovo zasledujete uveljavljanje novih ustavnih dopolnil v praksi, kako je z ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela v našem podjetju?

»Pri nas bo samo ena takšna organizacija. Res je, da imamo poleg predilnice še sukalnico in previjalnice, kar pa je ista dejavnost. Ustavna dopolnila pa jasno povedo, da naj bi v takem primeru ustanovili eno samo TOZD. Edino vprašanje je stročnarna, samo to pa ukinjamo.«

— Če bi ustanovili več organizacij združenega dela, bi nam verjetno to povečalo režijske stroške?

»Dobiti bi morali še nove kadre, kar je zaenkrat zelo težko. Urediti bi morali odnose med tema organizacijama, kar pa tudi ne bi bilo malo dela. Sestaviti recimo 5 zaključnih računov namesto enega, seveda ni vseeno. Kljub temu pa ustavna dopolnila dopuščajo možnost, da se notranja organizacija spremeni v smislu samoupravljanja.«

— Je vaš sektor kadrovsko dobro zaseden?

»Nužno potrebujem pomočnika!«

ALBIN ANKON je v podjetju sekretar 17. leto. Tolikšne »stanovanjske stiske« kot je v splošnem sektorju, ni v nobenem drugem.

»Težko je delati v takšnih razmerah. Najhuje je zadnje dve leti. Število zaposlenih se stalno večja, z njimi prihajajo tudi novi in novi problemi. Z vsemi temi ljudmi pa ima največje opravka naš sektor. Morali bi imeti posebno sobico za razgovore, saj

ljudje pridejo z najrazličnejšimi željami. Pa tudi posamezni delavci v našem sektorju so obloženi z delom, ki ne spada v njihov delo. krog.

Ze dlje časa je odprto delovno mesto pravnik, potrebovali bi socialnega delavca — če ju že dobimo, nimamo zanj prostora. Res je tudi, da zaposleni v takšnih razmerah ne morejo delati tako, kot bi lahko ob urejenih pogojih. Tu bo treba poiskati rešitev, drugače se nam bo to maščevalo.

Omenim naj še, da bo treba v bližnji prihodnosti urediti veliko stvari, ki pa ne zadevajo samo naš sektor, ampak zahtevajo skupno delo. Morali bomo narediti program za ukinitve nočnega dela žena, pa še druge stvari. Menim, da bi ravno pri urejanju težav znotraj podjetja imel goromno dela direktorjev pomočnik, ki bi moral dobro poznati podjetje.«

— Veliko slišimo in bomo o ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela — koliko smo že napravili pri nas?

»Ustanovljena je bila posebna komisija, ki se je že sestala skupaj s komisijo za izdelavo statuta. Člani komisije so se bolj podrobno seznanili s temi problemi, sam sem bil na dveh seminarjih. Rokov ni nobenih, vendar nas na drugi strani stvari same obvezujejo, da jih čimprej uredimo. Temeljne organizacije združenega dela nismo še ustanovili, po dosedanjih ugotovitvah pa naj bi samo eno. V zvezi z ustavnimi amandmaji pa smo že spremenili statut in posamezne pravilnike. Če se bodo pokazale potrebe, bomo ustanovili več temeljnih organizacij združenega dela. Res pa je, da delavci lahko to sami zahtevajo. Tako se lahko delavci sukalnice zberejo in predlagajo ustanovitve temeljne organizacije združenega dela, če imajo za to vse pogoje.«

BRANKO PETERCA, direktor proizvodnega sektorja, dela v podjetju od leta 1946. Ker v naših Informacijah lahko večkrat preberemo pojasnila o tehkih posameznih mešanic na strojih, sva pogovor začela kar pri surovinah.

»Bombaž kupujemo samo preko Matreza, to je državni rezerv v Beogradu. Pri sestavi mešanic imamo velikokrat težave, ker moramo kupiti tisto blago, ki je na voljo. Predelati moramo tisto, kar dobimo in ne, kar bi v določenem trenutku potrebovali. Zgodi se, da ima

mo včasih predobre surovine glede na naše potrebe, še večkrat pa je ravno nasprotno. To pa vpliva na tek mešanic, na obremenitev delavca in nazadnje tudi na kvaliteto izdelka. Edini način bi bil, da samj kupujemo bombaž.«

— In kako je s sintetiko?

»Vezani smo na uvoz leacrila in meraklona iz Italije, tu ni posebnih težav. Zadnja leta pa se vse bolj uveljavlja domača kemična industrija, predvsem Ohiš iz Skopja, ki se tudi kvalitetno popravlja. V svetu se čuti rahel premik od acrila k poliestru, o tem pa seveda odloča moda.«

— Kakšne kapacitete bi morali imeti, da bi lahko ugodili vsem naročilom?

»Na to vprašanje bi najlaže odgovorila komerciala, naročila so mnogo večja od naših zmogljivosti. Kapacitete tkalnic se povečujejo, predilnice bodo morale ukiniti nočno delo, padla bo proizvodnja, lahko pričakujemo še večje povpraševanje po preji.«

— Kako pa je z ukinitvijo nočnega dela pri nas?

»Programa še nimamo. Vprašanje ni enostavno, potrebna bo akcija celotne družbe, ne pa da so podjetja prepuščena sama sebi. Nekje bomo morali zaposliti celotno izmeno, verjetno bomo morali kupiti še nove stroje...«

— Že skoraj leto dni rešujemo vprašanje tople malice, a se stvari ne premaknejo, zanima nas vaše mnenje?

»Topla malica je potrebna za vse tri izmene v proizvodnji in za vse ostale delavce. Malica pa doseže svoj namen, če jo človek v miru poje.«

— Torej bo treba urediti tudi vprašanje odmora?

»Tako je! Zagovarjam varianto, da se stroji med malico ustavijo. Za pol ure človek lahko odloži skrb in to dobro vpliva na delavca. Precej zaposlenih v podjetju danes že ima takšen odmor. Prikrasjani pa so tisti, ki poslužujejo stroje. Zaradi izpada produkcije tega nismo uredili. In ravno tem delavcem je topla malica najbolj potrebna.«

— Izpad proizvodnje je neogiben. Ali ni nobenih drugih možnosti?

»Izpad bi se zboljšal, organizacijo proizvodnje zmanjšal na minimum, mogoče pa celo nadoknadil. Ugotovljeno je, da človekova aktivnost po 4 urah dela upade in se po dobrem odmoru zopet presenetljivo dvigne. Zato tudi zagovarjam možnost, da stroji med malico stojijo.«

— Bomo v novo halo prestavili vse stroje sedanje sukalnice in previjalnice?

Samo nekatere, ker bomo kupili nove. Novost bodo previjalni avtomati. Proizvodnjo sukalnice in previjalnice bomo potem bolje organizirali, saj je bila sedaj razbita, na 6 različnih krajih imamo postavljene previjalne in sukalne stroje. Produktivnost bo potem večja, stroški pa nižji.«

— In kdaj bodo v novi hali začeli obratovati prvi stroji?

»Verjetno prihodnje leto za tovarniški praznik.«

nja kupčeve obveznosti do nas — to pomeni dinarsko in devizno plačevanje. Zaradi problemov splošne nelikvidnosti smo že predhodno napravili izbor kupcev, ki uspešno poslujejo.«

— So v komercialnem sektorju prosta tudi kakšna delovna mesta?

»Nezasedeno je delovno mesto pomočnika komercialnega vodje in pa referenta za izvoz-uvvoz. Ti dve delovni mesti bi bilo treba zaradi obsežnosti dela čimprej zasedeti. Zasedbo teh delovnih mest pa nam v precejšnji meri onemogoča prostorska stiska.«

— V vaš sektor spada tudi zunanji transport — imate tu kakšne težave?

»V preteklem letu smo povečali obseg proizvodnje, vprašanja skladiščnih prostorov, ki so bili pretesni že pred povečanjem, pa nismo uredili. Zaradi tega morajo transportni delavci opravljati veliko dodatnega dela, poleg tega nimajo urejenih garderobnih prostorov. Prevodne poti okrog tovarne so izredno slabe in jih bomo morali čimprej popraviti, prav tako pa kupiti novo mehanizacijo, ki je praktično skoraj nimamo.«

— Ste predsednik delavskega sveta, kakor razvito je po vašem mnenju samoupravljanje v Predilnici?

V vrtcu dovolj prostora — potrebujemo še jasli!

Sodobni ameriški psihologi ugotavljajo, da se človekova osebnost formira približno do šestega leta starosti. Vse, kar se z mladim človekom dogaja kasneje, so pravzaprav posamezni odtenki in variacije tistega, kar se je zasedrilo v malem otroku. Jasno je, da to trditev ne smemo jemati čisto stodo- stotno, saj bi bila potem vsa nadaljnja vzgoja brez smisla in uspeha. Nekaj pa nam zgornja ugotovitev le pove — kako pomembna so prva leta otrokovega življenja za nje- gov duševni razvoj. Zelo od- ločilno vplivajo na otroka družinske razmere, v katerih živi. Ni pomembno le, kako ga sprejemata oče in mati, ampak otrok zelo intenzivno spremlja odnose med starše- ma, njuno razmerje do dru- gih ljudi in do okolja, v ka- terem družina živi. Otroci je v prvih letih samo opazova- lec in sprejemnik. V dogaja- nja okrog sebe ne posega, ampak jih le zelo živo spremlja in sprejema brez vsakršnih sodb. Nekateri strokovnjaki poudarjajo, ka- ko pomembno je, da so v prvih otrokovih letih starši čimveč z njim. A če pogle- damo malo okrog sebe, vidi- mo, da se v teh letih z otro- ki največ ukvarjajo stare ma- me ali pa kakšne druge va- ruhinje. Starša sta dopolne- zaposlena, popoldne pa mar- sikdaj rada »malo spočijeta živce«, če otrok ni doma. Ve- likokrat se v poznejših letih pokaže, da je bila vzgoja v teh najnežnejših in najbolj občutljivih letih napačna. Družba, ki hoče imeti dobre, uspešne in sposobne bodoče rodove, mora skrbeti tudi za otroško varstvo. Urejene dru- žinske razmere, urejeno var- stvo in še drugi faktorji pa zelo močno vplivajo na po- čutje mater, kar je izredno pomembno pri zaposlenih že- nah. Na njeno storilnost in zbranost pri delu prav gotovo nanešeni momenti močno vpli- vajo. Otroški vrtci ne morejo zamenjati staršev, ampak naj bi dali otrokom tisto, kar jim starši iz različnih razlo- gov ne morejo. Da bi vsaj nekoliko osvetlili vprašanja otroškega varstva v Litiji, smo za razgovor prosili upravno litijskega otroške- ga vrtca tov. DRAGICO TU- RENŠEK.

»V vrtcu imamo stopetde- set otrok, verjetno jih bo ne- kaj še prišlo. Tudi zanje bo še dovolj prostora, stiska je le v Šmartnem, kjer se v majhni sobi stiska petnajst otrok.«

— Koliko časa pa obstaja otroški vrtec v Šmartnem?

»Potrebe so se pokazale že pred leti, zadnji dve leti je varstvo tudi v Šmartnem ne- kako urejeno, a še vedno je ravno tu precej otrok, ki bi radi prišli, če bi bilo dovolj prostora.«

— Se zanje obeta kakšna rešitev?

»V petletnem planu je predvidena gradnja novega otroškega vrtca tudi v Šmar- nem, torej v prihodnjih letih lahko računamo, da se bo uredilo tudi to vprašanje, če seveda ne bo prišlo kaj vmes.«

— Pravite, da so v Šmar- nem še otroci, ki bi prišli v varstvo, kakšen pa je po- ložaj v Litiji?

»Še vedno je tudi v Litiji nekaj družin, ki prepuščajo otroke cesti. Ti bi morali v

tudi jasli. vendar to ni mož- no. Za najmlajše je treba imeti posebno kuhinjo, po- sebne, drugače urejene pro- store, kot so sedanji. In ne nazadnje, treba je imeti tudi tovarišice, saj je z dojenčki veliko več dela kot z večjimi. Vprašanje bi rešili le tako, da bi k sedanjemu poslopju prizidali novo zgradbo in v njej uredili jasli — za to pa bodo potrebna precej velika sredstva. Verjetno pa bo v bližnji bodočnosti treba pomisliti na takšno ali pa mo- goče kakšno drugo rešitev.«

Tov. Dragica Turenšek, upravnica Litijskega vrtca

varstvo. Očitno starše ne za- nima dovolj usoda njihovih otrok. Toda tu je še drugi problem, ki pa ga ne bo tako lahko rešiti. V varstvo spre- jemamo otroke od dveh let naprej. Vedno pogosteje pa prihajajo mamice s prošnjo, da bi sprejeli še mlajše, kar pa zaenkrat ni mogoče.

Litija bi potrebovala jasli. Od dneva, ko mora mamica na delo, pa do dveh let sta- rosti, mora za otroka sama poiskati varstvo. Da pa je večkrat to zelo težko, ni tre- ba posebej poudarjati. V me- sto prihajajo mladi ljudje, ki se hitro osamosvojijo in ustvarijo svoje družine in ravno ti imajo okrog varstva velike težave, saj je samo ena plača največkrat premalo.«

— Ste že kaj razmišljali, kako bi rešili to vprašanje, saj se bo verjetno vedno bolj zaostrovalo?

»Nekateri so predlagali, da naj bi v novem vrtcu uredili

popoldne, zakaj ste se odlo- čili za ta korak?

»Mamice so na sestankih večkrat načele to vprašanje in to predvsem predilniške delavke, ki delajo na treh izmenah. Te bi rade, da bi bili otroci v vrtcu tudi še popoldne, tja do sedmih zve- čer, ko so že proste. In tako smo se odločili, da začnemo še s tem oddelkom, ki ga bo zaenkrat imela varuhinja, ker nimamo vzgojiteljice. Otroci bodo v vrtcu dobili kosilo, popoldne pa še toplo malico, matere bodo tako lahko brez skrbi delale.«

— In koliko mora biti teh otrok, da boste odprli od- delek?

»Posebnega normativa ni- mamo. Le za par otrok pa oddelka res ne moremo od- preti, mislim pa, da jih bo kar za celoten oddelok.«

— Šolsko leto se je začelo, kako pa je urejeno varstvo šolskih otrok?

»Še lani so bili v vrtcu otroci vse do četrtega razre- da. Inšpektorica nam je jas- no in glasno povedala, da s tem kršimo zakon. Ti otroci spadajo v šolo in ne k nam. Letos bo tudi v Litiji to ne- koliko drugače urejeno. Šo- la nima prostora, zato smo ji mi odstopili pogodbeno prostor za eno leto. Vse osta- lo organizira šola. Toda te- žave so se začele že pri ju- tranjem varstvu. Starši gre- go zjutraj v službo in otroci pridejo v vrtce že ob pol še- stih. Šola začne šele ob os- mih. Za nas to ni bilo težko, saj vrtce vedno začneja z de- lom ob pol šestih. Šola bo morala pač organizirati var- stvo tudi za ti dve uri in pol. Problem je nastal tudi pri prehranjevanju. Šolska ku- hinja je ob sobotah in praz- nikih zaprta, otroci pa pri- dejo v varstvo — tako smo morali za te dni tudi za šol- ske abonente kuhati mi ko- silo. Ne vem, kako bomo to vprašanje uredili letos. Prav tako je zaenkrat odprto tudi vprašanje varstva ob sobotah in praznikih, ko ni šole.«

V preteklih letih so se naše tovarišice ukvarjale tudi s temi otroci. Sedaj je v prvem razredu že nova matematika in za ta nov način dela niso tovarišice usposobljene. No- bena skrivnost pa tudi ni, da jih mi krvavo potrebujemo za svoje potrebe.

Stvari so se torej tudi tu premaknile, pa čeprav še vedno ostajajo odprta neka- tera vprašanja, ki pa se bodo verjetno sčasoma uredila.«

— Vrtce pripravljate otroke za bodoče šolsko delo, kako vi to organizirate?

»Zadnje leto, predno gre otrok v šolo, ga celo leto že navajamo na šolsko delo. Po- »Zadnje leto, predno gre otrok v šolo, ga celo leto že navajamo na šolsko delo. Po-

va res intenzivna. Za naše otroke smo organizirali že nekaj let naza- malo šolo, ki pa so jo obiskovali tudi ne- kateri drugi otroci. Škoda je edino ta, ker ne moremo imeti male šole v šmarnem otroškem vrtcu, prostorska stiska nam tega ne dovolju- je.«

— Tako so otroci, ki pri- dejo v prvi razred iz otro-škega vrtca bolj pripravi- ni, kot tisti, ki pridejo od doma — morda pa tu res lahko iščemo začetke socialne diferenciacije?

»Gotovo so naši drugače navajeni na določena dela kot tisti, ki niso nikoli bili v vrtcu. Da pa se že tu za- čenjajo razlike, pač nismo krivi mi. Na žalost je še ved- no tako, da morajo starši prispevati neka- sredstev za otrokovo varstvo.«

— Lani je otroški vrtce do- bil nove prostore — ste z njimi zadovoljni?

»Zaenkrat je kar v redu. Trideset otrok bi še lahko sprejeli. Pogrešamo samo senco nad peskovniki, ker otroci v velikih vročinah ne vz- držijo zunaj in silijo noter, kjer je pač hladneje. Tudi lokacija nove zgradbe je po- srečno izbrana. Smo le ne- koliko odmaknjeni od naj- večjega prometa, v neposred- ni bližini osnovne šole in tu- di me predaleč od domov otrok, ki prihajajo k nam.«

Uredili smo tudi prostore v starem vrtcu, da so sedaj mnogo bolj prijetni. Pri tem nam je veliko pomagala ravnateljica. Izkoristim naj priliko in se zahvalim pod- jetju, ki nam je že večkrat velikodušno pomagalo, saj največkrat povsod drugod naletimo na zaprta vrata. Predilnica se nas spomni prav vsako leto. V imenu vseh, ki tu živimo in delamo, še enkrat iskrena zahvala.«

— Kdo pa vam drugače da- je sredstva, saj je vsakomur jasno, da prispevki staršev ne morejo pokriti vseh stro- škov?

»Za nas skrbita Temeljna izobraževalna skupnost in pa Skupnost otroškega varstva.«

— Imate zaposlenega do- volj strokovnega kadra?

»Vzgojiteljice imamo prema- lo, pa še te so imele do letos tudi šoloobvezne otroke. Pri- hodnje leto dobimo še dve in tako bo lažje.«

T. Štrus

Upokojeni so bili

Prehod od delavca do upokojenca je za nekatere ljudi težak. Ne morejo in ne morejo se privaditi, da sedaj ni treba več skrbeti, kdaj bo prišla ura za službo. Sploh je težko za tiste, ki so z veseljem prihajali na delo. V zadnjih dveh mesecih je sedem članov kolektiva odšlo v pokoj in nekateri so poudarili ravno to, kako težko so se privadili novemu načinu življenja.

FRANČISKA JOGER je delala v predilnici 23 let. Začela je kot snemalka, bila potem nekaj časa prisukovalka in nato vseskozi predica.

»Nikoli mi ni prišlo na misel, da bi pustila delo in odšla drugam. Deset let sem iz Spodnje Jablanice peš hodila na delo v Litijo, potem sem se vozila s kolesom. Ko sem nehala delati, mi je bilo nekaj časa zelo dolgčas po delu in sodelavkah. Večkrat sem pogledala na uro, da ja ne bi zamudila, pa sem se zopet spomnila, da ne bo treba iti.«

Pa tudi sedaj ne miruje. Nekaj minut prej je še bila na njivi, kjer je bratu pomagala pospravljati krompir.

»Pomagam, kolikor morem. Če bi lahko še vse delala, ne bi šla v pokoj. Počasi sem se morala živeti zopet nazaj v kmečko življenje.«

JOZEFA ŽVEGLIČ je prav tako začela delati leta 1948 kot snemalka v predilnici I. Po dveh letih je postala predica in ostala vse do upokojitve.

— So ta leta, ko ste delali v podjetju hitro minila?

»Da in ne. Če se ozrem nazaj, se mi zdi, da je vse tako hitro teklo, a je bilo vseeno včasih od meseca do meseca zelo zelo dolgo.«

Podjetje ji je dalo stanovanje, s katerim, pa pravi, ni zadovoljna.

»Previsoko je, težko hodim. Še bolj pa pogrešam vodo v stanovanju in pa vse prostore bi rada imela pod enim ključem. Umivalnico in stranišče imamo skupno z drugimi strankami.«

Pokojnino nima ravno veliko, a pravi, da bo že šlo. Imela je nekaj vrta, toda tam bodo zgradili garaže. Misel se ji je še enkrat vrnila nazaj k stanovanju.

»Šele po dvajsetih letih dela v podjetju sem dobila stanovanje in sedaj bi ga rada zamenjala in to je verjetno tudi moja zadnja prošnja v podjetju.«

JOZEFA HRIBAR je delala najprej na mikalnikih. Po težki operaciji ni več mogla opravljati težkega dela, zato je bila premeščena k čistilni koloni. Na delo je prihajala iz Smratnega, kjer tudi še sedaj živi.

»Včasih grem k sinu na Grmače, da popazim na otroka, po vsej verjetnosti se bom preselila k njemu.«

Veliko preizkušenj jo je čakalo v življenju, nobena je ni zlomila. Težko je bilo tudi takrat, ko sta odhajala otroka.

»Takšno je pač življenje. Oba sta se poročila in odšla. Za obema mi je bilo grozno

težko. Če takrat ne bi hodila v službo, ne vem, kako bi prestala. Tudi ko sem bila upokojena, mi je bilo nekaj časa dolgčas in bi kar odšla delat. Zjutraj sem se zbuvala in gledala, če je že čas, da bi šla in potem sem se spomnila, da lahko mirno zaspiam.«

— In kaj še delate sedaj poleg tega, da sinu pazite otroka?

»Berem časopis, vsak dan dobivam Dnevnik in tudi na Nedeljskega sem naročena. Rada gledam tudi televizijo in tako čas mine.«

Težko je verjeti, da je ženska, ki je tako mirna in tako sproščeno pripoveduje o svojem življenju, zbolela zato, ker si je nekatere stvari tako gnala k srcu.

ANTON BREGAR je prišel k transportnim delavcem, bil je nekaj let vratar, nazadnje pa je delal v zaboarni.

»Najhuje je bilo takrat, ko sem sam zaslužil in sem moral z eno plačo preživljati deset otrok. Z delom v Predilnici sem bil zadovoljen, kar sem lahko naredil sem, kar pa ne, pa pač nisem. Sedaj ne morem več, šel sem invalidsko v penzijo. Doma popazim otroke, ker je trenutno tudi žena zaposlena.«

— Stanujete v tovarniškem stanovanju?

»Tovarna mi ga je dala, pa saj mi je tako in tako veliko pomagala, da sem lažje prebrodil številne težave. Stano-

vanje je sicer v redu, a za tolikšno družino je kar malo premajhno.«

— Veliko otrok ste imeli in če sedaj obnemorete ali se vam zdi, da bodo otroci dobro poskrbeli za vas?

»Radi ne. Otroci odrastejo, skrbijo vsak zase in oče jim postane kar nekam v napoto, še posebno če je bolan.«

— In kako sedaj preživljate dneve?

»Kakšna posebnega dela nimam, popoldne odpeljem vnuke malo ven.«

PINTAR POLDA je prišla v podjetje leta 1945. Njeno prvo in zadnje delovno mesto je bilo v predilnici. Začela je kot snemalka, v pokoj je šla kot brigadirka.

»Delavke morajo bolj delati, ko so včasih. Velikokrat se zgodi, da je premalo delovnih moči in tako je treba še bolj stisniti. Delo v podjetju zahteva danes celega človeka.«

— Kot brigadirka ste gotovo imeli veliko opravka z mladimi delavkami, ki šele stopajo na pot, ki ste jo vi že prehodili?

»Mladim je preveč vseeno. Dejstvo je, da so današnji ro-

dovi zrasli v popolnoma drugačnih razmerah kot pa mi. Na življenje gledajo drugače in tudi odnos do dela imajo drugačen. Če mi je šlo kaj narobe, mi je bilo tako hudo, da sem tudi jokala za strojem. Nobena skrivnost pa ni, da je treba znati mlade pridobiti.«

— Gotovo ste bili precej navezani na delo v podjetju, je bilo slovo kaj težko?

»Dolgčas je bilo, če bi bilo treba, bi še delala. Zato sem bila vesela, ker so mi podaljšali delo, ko sem bila že upokojena, kar se mi je zelo poznalo.«

KOS SLAVA bi rada še delala, a ji je bolezen to preprečila. V podjetje je prvič prišla delat leta 1947 in je potem delo večkrat prekinila.

»Nekaj časa sem bila na socialnem zavarovanju, ki se je ravno takrat ustanavljalo v Litiji, nekaj časa sem hodila v Dol in potem sem se zopet vrnila v Predilnico. Delala sem v proizvodnji, tri leta je moral biti otrok star, da so ga sprejeli v vrtec in toli-

ko časa sem morala delati na izmi.

— Prej ste bili ves čas v pisarni — je bilo delo v proizvodnji naporno?

»Pa še kako. Najprej sem delala v dveh izmenah, potem smo začeli še ponoči. Ko je bil otrok star tri leta, sem šla zopet lahko nazaj v pisarno.«

»Začela sem v splošnem, potem sem bila nekaj časa v tehničnem sektorju in nato vseskozi v računovodstvu.«

Sedaj največ časa preživi doma v stanovanju in skupaj z možem vzgajata čudovite kaktuse.

AVGUST PAŠ je bil star komaj 14 let in pol, ko je leta 1924 prišel v podjetje, na selfaktorjih je bilo njegovo prvo delovno mesto. Moral je k vojakom in ko se je vrnil, ni več dobil dela, ker so ravno takrat delavce odpuščali.

»Delo sem dobil šele leta 1935, a so me na začetku druge svetovne vojne zopet odslužili zaradi redukcije. Delal sem na različnih krajih in pri

različnih podjetjih. Bil sem v partizanih. Nemci so me ujeli in me odpeljali v koncentracijsko taborišče, od koder sem se bolan vrnil domov.«

Začel je v predpredilnici in kmalu postal mojster.

»Mojster mora vsklajevati naloge nadrejenih z željami delavcev, pri tem pa pride večkrat do nasprotja s podrejenimi. Mojster mora prav tako odgovarjati za kvaliteto in proizvodnjo.«

V teh letih se je v podjetju marsikaj spremenilo. On je bil priča vsemu temu napredku.

»Sedaj gredo iz proizvodnje zadnji stroji, ki so bili takrat novi, ko sem začel delati. Vse drugo se je tudi zelo spremenilo, od tiste tovarne so ostali samo še zidovi.«

Doma sem ga našel ravno v »zidarski uniformi«.

»Dela ne zmanjka nikoli, samo, če človek začne delati in če hoče delo videti.«

Vsem sedmim želimo, da bi zasluženo pokojnino kar najdlje uživali.

Poročilo komisije za delovna razmerja za I. polletje 1972

	moških	žensk	skupaj
Stanje delovne sile 31. 12. 1971 je bilo	291	739	1030
prišli v I. polletju 1972	30	36	66
odšli v I. polletju 1972	15	19	34
stanje delovne sile 30. 6. 1972	306	756	1062

Novosprejeti delavci so bili razporejeni v naslednje sektorje odn. oddelke:

čistilnica	4
predpredilnica in mikalnica	7
predilnica	17
sukalnica	11
stročnarna	1
vlagalnica	3
vzdrževanje	9
zunanji transport	4
uprava	4
pomožno osebje	2
obrat družbene prehrane	4

Vzroki prenehanja delovnih razmerij:

upokojeni	5
invalidsko upokojeni	7
odpoved delavca	9
JLA	2
samovoljno — neoprav. izostanki	6
po pogodbi za določen čas	1
v poskusnem roku	2
izključitev	1
umrl	1

L. R.

Otrok je zrcalo družine

Pogosto govorimo o razvajenih, predrznih in nerednih otrocih z nekakšnim očitkom, kakor bi se ti otroci že taki rodili. Pozabljamo, da so taki postali šele kasneje in da so se vseh lastnosti naučili od svojih staršev in od svoje okolice.

Otrok v resnici ni nič drugega kot ogledalo okolja, v katerem živi, se giblje in prebije največ časa. Če je okolje ubrano, prijetno, urejeno in predvsem mirno, je tudi otrok takšen. Živahen je in vesel, odkritosrčen in zaupljiv. Čisto drugačen pa je

otrok, ki odrašča v razklani družini, kjer se oče in mati ne razumeta. Tak otrok je zbežan, ker ne ve, kdo ima prav: mati ali oče. Če se oba potegujeta za njegovo naklonjenost in ga hočeta oba pridobiti zase, otroku še posebej škodujeta.

V nekaterih družinah imajo kaj čudne navade. Prepričani so, da je sinček več vreden kot hčerka. In se tako zgodi, da je sinček — prvorojenec temu primerno razvajan. Sam po sebi je prikupen in bister otrok, toda starši so ga pokvarili z napačno vzgojo. Delajo namreč velike razlike med sinom in hčerko. Lahko si mislimo, kaj se dogaja v teh mladih srcih. Čutijo se

zapostavljeni, postajajo vase zaprti in se bojijo nečesa močnejšega, večjega. Fant kaj kmalu spozna in se še sam prepriča, da je nekaj več kot drugi.

Morda ta otrok v življenju ne bo ravno srečen, bo pa prav gotovo v veliko breme za svojo okolico.

In njegova sestra?

Razlika, ki jo je občutila kot otrok, ji je gotovo zapustila občutek manjvrednosti, morda pa tudi zavist. Ko je sestra še majhna deklica, so tudi njena čustva še majhna. Z leti pa bodo gotovo tudi ta rasla in zasenčila sestrsko ljubezen. In vsega so krivi starši, ki bi bili še sami potrebni nekaj vzgoje, da bi lahko vzgajali.

Ce se mati in oče med seboj razumeta, če sta popustljiva do morebitnih napak in slabosti drugega in če živita v srečnem zakonu, bodo tudi otroci srečni in veseli. Najboljši otrokov vzgojitelj je miren in vesel zakon. Tega pa se ljudje, ki se ne razumejo, ne zavedajo. Največjo krivico delajo s tem svojim otrokom, ki si staršev niso izbrali sami.

Delovna disciplina

Iz prijav, ki jih prejemo od raznih sektorjev, povzemamo, da se je delovna disciplina poslabšala.

V letošnjem letu je komisija za izrekanje ukrepov doslej izrekla:

2 opomina in sicer:

— ker je nadrejeni dopustil, da je mladoletni delavec delal 14 ur skupaj,
— ker je nadrejeni dopustil, da je delavec vinjen delal;

6 javnih opominov:

— tri zaradi neupravičenih izostankov,
— enega zaradi zamujanja na delo,

— dva zaradi prisvojitve tovarniške lastnine;

1 zadnji javni opomin:

— ker delavec ni opravil svojega dela, kmalu zatem pa je prišel na delo vinjen;

1 izključitev:

— zaradi neupravičenih izostankov in predčasnega zapuščanja delovnega mesta.

15 delavcev pa je bilo zaslišanih, vendar samo ustno opozorjenih, ker so prvič kršili delovno disciplino in sicer zaradi:

neupravičenih izostankov 9, prisvojitve starega materiala 3,

zaradi medsebojnega fizičnega obračunavanja 2, zaradi neudeležbe na gasilskih vajah 1.

Trenutno pa je v obravnavi 13 primerov kršitev discipline in sicer:

zaradi neudeležbe na gasilskih vajah 3, neupravičenih izostankov 9, prisvojitve tovarniške lastnine 1.

L. R.

Ta slika je bila posneta že pred leti, otroci na sliki so že odrasli in odšli v svet, z njimi pa tudi otroška igrišča, ki jih Litija praktično nima

Bo gasilcu uspelo najti hidrant? Kaj če bi izbruhnil požar?!

Kadrovske spremembe

PRISLI V MESECU AVGUSTU 1972

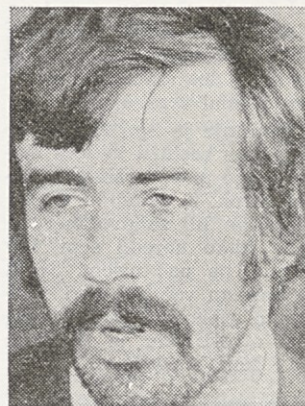
- 7. 8. 1972 Strmljan Marija, Široka set, Vače, sukalnica/2
- 8. 8. 1972 Benegalija Slavko, Trg na Stavbah 5, zunanji transport
- 9. 8. 1972 Železnik Martina, Preska 4, Šmartno, sukalnica 3
- 18. 8. 1972 Konečnik Veronika, Potok 12, Vače, predilnica A/3
- 23. 8. 1972 Farkaš Nevenka, Vernek 2, Kresnice, čistilna kolona

ODŠLI V MESECU AVGUSTU 1972

- 15. 8. 1972 Dolenc Ida, Vače 31, sporazum
- 14. 8. 1972 Čandak Breda, Trg na Stavbah 13, odpoved delavca
- 17. 8. 1972 Novak Zlatko, Valvazorjev trg 12, potek pog. za določen čas
- 16. 8. 1972 Hočevnar Ljudmila, Breg. n. h., sporazum
- 11. 8. 1972 Tokmadžič Marija, Šmartno 16, neopravičeni izostanki
- 12. 8. 1972 Kos Slavka, Trg na Stavbah 6, neopravičeni izostanki
- 25. 8. 1972 Rojko Alojzija, Graška c. 34 sporazum
- 31. 8. 1972 Eltrin Jože, Rozmanov trg 9, upokojen
- 31. 8. 1972 Pustinek Jožefa, Trg na Stavbah 6, potek pog. za določen čas
- 30. 8. 1972 Simonič Silva, Podkraj 1, neopravičeni izostanki

KVIZ

1. Kdo je na sliki?

2. Enajsta Slovenska popevka je za nami. Kateri komponist je dobil prvo nagrado občinstva?

- a. Sepe
- b. Soss
- c. Privšek

3. Kateri med naštetimi književniki je dobil Nobelovo nagrado za književnost?

- a. Čehov
- b. Solohov
- c. Majakovski

4. Katero število sledi v zaporedju 3 — 9 — 28 — 81?

- a. 243
- b. 143
- c. 99

5. Kateri planet v našem osončju je peti zaporedni in prvi gigantski planet?

- a. Saturn
- b. Jupiter
- c. Mars

6. Kolikokrat so Američani že pristali na Luni?

- a. 6 ×
- b. 5 ×
- c. 7 ×

7. Kako se imenuje spajanje snovi s kisikom?

- a. analiza
- b. redukcija
- c. oksidacija

8. Kdo med naštetimi je izumil ladijski vijak?

- a. Leonardo da Vinci
- b. Jožef Ressel
- c. Aleksander Humboldt

9. Kje in kdaj so prvič uporabili iperit?

- a. v Franciji
- b. v Belgiji
- c. v Nemčiji

Izbirate med letnicami 1917, 1919, 1945

10. Kako se imenuje naprava za merjenje trdnosti prejsukancev, tkanin itd?

- a. diafanometer
- b. lunometer
- c. dinamometer

Ivan Markelc